

Сумський державний університет

**ОСОБИСТІТЬ, СУСПІЛЬСТВО, ДЕРЖАВА:
ПРОБЛЕМИ МИНУЛОГО І СЬОГОДЕННЯ**

Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції
У двох частинах
Частина 2
(Суми, 18 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

Тесленко О., студ. гр. КМ-51
наук. керівник – к.і.н., доц. *В.А. Нестеренко*

Спогади ветерана війни в Афганістані*

Кашенко Михайло Юрійович народився в охтирському районі, в селі Буро-Рубанівка 19 березня 1961 р. Батьки були селянами, працювали в колгоспі, батько - тракторист, мати - різноробоча. До служби в армії закінчив Харківський автотранспортний технікум ім. Саргороджи Нікідзи. Після армії також закінчив Харківський інститут механізації електрифікації сільського господарства за фахом інженер-механік. Призваний до лав збройних сил СРСР 6 травня 1981 р. Проходив навчання в учбовому підрозділі в Бердичеві за спеціальністю «командир танка». Служив з 15 жовтня 1981 р. до 5 травня 1983 р. в передмісті Кабула, мав звання старшого сержанта. На сьогодні має звання підполковника. Був представлений до військової нагороди, та її не отримав, а уже в незалежній Україні отримав орден «За мужність» третього ступеня. Також є нагорода вдячності від афганського народу.

Перше враження від незнайомої країни було значним, так як він до цього в житті ще не був у подібних місцях. Вразила бідність краю. Босі люди, босі діти і т.д. Звичайно там мешкали і багатії, та солдати не мали змоги їх бачити. Загалом населення позитивно ставилось до радянських солдат. Часом також можна було бачити і негативне відношення, але в більшості випадків не від самого народу.

Зброя радянських військ на порядок перевершувала зброю угруповань моджахедів. Радянські солдати мали і

* Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження № 0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

тяжке озброєння, танки, літаки, вертольоти. Бандформування були озброєні як правило тільки стрілецькою зброєю. Але їх несумнівною перевагою було знання місцевості.

Коли Михайло Юрійович тільки приступив до служби батальйон уже був розгорнутий, жили солдати в палатках. Трохи згодом вже почали обладнувати казарми, але він на той час вже закінчив службу. Посуду не було, користувались казанчиками. І взагалі щодо харчування по п'ятибальній системі можна поставити слабеньку трієчку. Були частини де годували краще, були часи коли і в їх частині краще годували. Купувати місцеву їжу заборонялося, але солдати все-одно порушували дану установу. Взагалі купувати потрібно було ще за якісь кошти, тоді як самі виплати були досить малі: 18.50 танковому взводу чеками.

Щодо обладнання і зброї, вистачало абсолютно всього, обмежень не було. Батальйони і полки були озброєні по штатному розкладу.

Використовуючи таку перевагу як знання місцевості, ворог часто застосовував такі тактичні маневри як засідки, в основному на автомобільні колони, що забезпечували радянських солдат харчами, обладнанням, зброєю, паливом і проходили через перевал Салан. В основному батальйон виконував функції охорони певних територій. В більшості випадків функції стосувались супроводу автомобільних колон Кабул-Хайлатон.

У вільний час солдати в основному займались стройовою підготовкою, налаштуванням військової зброї та техніки. За рішенням керівництва, так як у осінньо-зимовий період дуже рано темніє, навіть раніше ніж у нас, солдатам надавалась можливість переглядати фільми. Звичайно військові могли один і той самий фільм дивитись по декілька разів, але таким чином командування

намагалось контролювати солдат від різноманітних спокус займатися іншими пагубними справами. Попри заборони була можливість споживати спиртні напої місцевого виробництва, наркотики і т.д. Також діяла дворічна афганська академія, відзначали такі свята як дев'яте травня, перше травня. В літній період організовувались спортивні змагання: волейбол, футбол і так би мовити різного роду «біготня».

На перший новий рік була можливість купити мандаринів, солодких напоїв (як правило фанта або кока-кола). Але другий новий рік проходив уже не в такій святковій обстановці, так як в частині вони виконували завдання супроводу колони.

Дуже запам'ятався Михайлу Юрійовичу останній і перший день. Також відклалось в пам'яті дуже багато неприємних деталей пов'язаних з пораненнями. Командуванням було доведено наказ щодо демобілізації першої черги солдат 15 червня 1983 р., але згодом прийшло повідомлення про дозвіл звільнення п'ятого травня. І так вийшло, що Михайло Юрійович попав у першу чергу з шести солдат. Восьмого травня він був уже вдома, саме на свято пасхи.

На той час солдати не мали можливості пройти курси реабілітації. Надавалася фінансова допомога, зокрема 1000 радянських рублів на встановлення надгробного пам'ятника для сімей загиблих. Загалом допомоги з боку держави майже не було, солдати отримували певний статус, мали право на пільгове навчання у вищих учбових закладах, одержували житло по пільговій черзі. Але уже в незалежній Україні поступово кількість пільг зросла. У 1993 р. був прийнятий закон про статус ветеранів і гарантії їх соціального захисту. Загальне дослідження законодавства України щодо ветеранів афганської війни та спілкування з ветеранами із сусідніх держав дало

зрозуміти що в Україні діють одні із найсприятливіших умов для їх життя.

Як наслідок служби з'явилися певні проблеми зі здоров'ям як психічним так і фізичним. З часом, з віком, ці проблеми стають вже відчутнішими. Та Михайло Юрійович ніколи не жалів і не жалітиме що проходив службу на території республіки Афганістан.

На останок Михайло Юрійович додає, що хотілося б звичайно щоб конфлікт на сході України припинився. Адже нікому знову не хочеться переживати війну, нікому не хочеться щоб діти були свідками таких жахливих подій.

Харченко В., студ. гр. Ф-51
наук. керівник – к.і.н., доц. *В.А. Нестеренко*

Спогади дитини війни*

Велика Вітчизняна війна Радянського Союзу 1941-1945 рр. проти фашистської Німеччини та її союзників – найважливіший, вирішальний етап Другої світової війни.

Олійник Євген Валентинович - дитина війни. Він народився 17 грудня 1936 р. Має вищу освіту, закінчив Харківський зооветеринарний інститут. Батько - Колінський Валентин Денисович (1912 р. н.) робочий, закінчив військові курси, лейтенант, приймав участь у бойових діях 1939- 1941 рр. Загинув восени 1941 р. Мати - Колінська Олена Павлівна (1915 р. н.), працювала все життя санітаркою у міській лікарні, померла у 1990 р.

Батько нічого не знав про Голодомор 1932-33 рр. Мати розповідала, що голодомор важко пережили. Родину

* Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження № 0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».